

1960'DAN GÜNÜMÜZE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE YAŞAYAN TÜRK GÖÇMENLERİN SORUNLARI

Ahmet Cem Esenlikci¹ - Mehmet Ali Engin²

¹ORCID ID: orcid.org/0000-0002-4900-3398

²ORCID ID: orcid.org/0000-0002-2217-7443

Öz

Bu çalışmada Avrupa Birliği ülkelerinde hatırı sayılır bir nüfusa sahip olan Türk göçmenlerin sorunları 1960'lı yıllardan bugüne incelenecektir. İnsanların çeşitli sebepler ile buldukları yerleşim yeri veya ülkeyi terk ederek başka yerleşim yeri veya ülkeye gitmeleri olarak tanımlanabilen göç insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Geçmişten günümüze insanlar başta ekonomik nedenler olmak üzere çok çeşitli nedenler ile ülkelerini terk ederek başka ülkelere göç etmektedirler. Türk vatandaşları da 1960lı yıllardan itibaren ekonomik nedenler ile Avrupa'nın yolunu tutmuşlardır. İlk etapta sadece erkeklerden oluşan bir grup vatandaşımız Avrupa'ya göç etmiş, ardından yanlarına aldıkları aileleri ile önemli bir nüfusu oluşturmuşlardır. Ülkelerinden ayrılarak yeni bir kültüre giden her göçmen gibi Türklerde varış ülkelerinde uzun süre birtakım sorunlar ile karşı karşıya kalmışlardır. İlk etapta uyum, dil, barınma gibi sorunlar yaşayan yurttaşlarımız daha sonra işsizlik, çocukların eğitimi ve yabancı düşmanlığı gibi çözülmesi daha zor olan sorunlar ile mücadele etmek zorunda kalmışlardır. Söz konusu sorunlar günümüzde de sürmekle beraber özellikle yabancı düşmanlığı artarak devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türk Göçmenler, Uyum ve Dil, Eğitim, Barınma, Yabancı Düşmanlığı*

¹ Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri. İstanbul/Türkiye.

E-posta: cesenlikci@ktu.edu.tr Sorumlu Yazar

² Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi İstanbul /Türkiye.

E-posta: mehmetaliengin@ktu.edu.tr

PROBLEMS OF TURKISH MIGRANTS LIVING IN THE EUROPEAN UNION COUNTRIES FROM 1960

Ahmet Cem Esenlikci - Mehmet Ali Engin

ABSTRACT

In this study, the problems of Turkish migrants with a considerable population in European Union countries will be examined from the 1960s onwards. Migration is a phenomenon as old as the history of humanity, which can be defined as people leaving for a variety of reasons or leaving the country or going to another settlement or country. From past to present, people are migrating to other countries by abandoning their countries for a variety of reasons, especially for economic reasons. Turkish citizens have been on the path of Europe for economic reasons since the 1960s. In the first stage, only a group of men migrated to Europe and then formed an important population with their families. Like every immigrant who left their country and went to a new culture, Turks have faced some problems for a long time in their arrival countries. In the first place, our compatriots who have problems such as harmony, language, and housing have to deal with problems that are more difficult to solve such as unemployment, children's education and xenophobia. Although the problems in question continue today, xenophobia in particular continues to increase.

Keywords: *Turkish Immigrants, Integration and Language, Education, Housing, Xenophobia*

Giriş

Ekonomik, siyasi, kültürel ya da toplumsal sebeplerle bireylerin veya grupların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitmeleri olarak tanımlanabilen göç günümüz sosyal politikasının en önemli konularından birini oluşturmaktadır. Pozitif ve negatif yönleri bulunan, yeryüzündeki bütün insanları etkileyen göç olgusu insanlık tarihi kadar eskidir. Sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan çok geniş boyutlu olan göç olgusu geçmişten günümüze, hızlı değişimlerin yaşandığı toplumlarda gözlemlenen en önemli sorunlardan biri haline gelmiştir.

Her yıl dünyanın birçok yerinde çok sayıda insan yaşadıkları yerleri ve ülkelerini terk ederek göçmen durumuna düşmektedir. Göçmenlik, bireylerin veya toplulukların kendi iradeleri ile ülkelerini ve yerleşim yerlerini terk ederek başka ülkelere yerleşmesi olarak ifade edilebilir. İnsanlar göç ederek hem kendilerinin hem de ailelerinin ekonomik ve sosyal durumlarını düzeltmek ve daha iyi bir yaşam standardı yakalamak için ülkelerini terk etmektedirler.

Türklerin yurt dışına ilk göçü çalışmak amacı ile gerçekleşmiştir. 1960lı yıllarda başlayan işçi göçü ile ilk etapta sadece erkeklerden oluşan bir grup Almanya'ya hareket etmiştir. Daha sonra çeşitli nedenler ile çok sayıda vatandaşımız ülkemizi terk ederek Dünyanın çeşitli ülkelerine göç etmiştir. Özellikle Avrupa'da artan Türk nüfus, geçmişten günümüze başta uyum sorunu olmak üzere konut, eğitim, dil, istihdam, sosyal dışlanma ve yabancı düşmanlığı gibi birtakım sorunlar ile karşı karşıya kalmaktadır.

Bu çalışmada Avrupa Birliği ülkelerinde yaşayan Türk göçmenlerin sorunları ele alınacaktır. Çalışma ulaşılabilen en güncel veriler doğrultusunda üç bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde göç kavramı açıklanacak, göçmen kavramının tanımı, göçmen-sığınmacı-mülteci arasındaki farklılara bakılacak, ikinci bölümde Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk nüfus hakkında bilgi verilecek üçüncü bölümde ise Türk göçmenlerin yaşadığı sorunlar anlatılacaktır.

Göç ve Göçmen Kavramları

İnsanlık tarihinin başlangıcından bu yana sosyal yaşamın en önemli sorunlarından biri haline gelen göç, günümüz sosyal politikasının önem arz eden konularından birini oluşturmaktadır. Göç olgusu hem insanlar hem de ülkeler için ekonomik ve sosyal açıdan olumlu ve olumsuz etkileri bir arada bulundurmaktadır. Bütün dünyada milliyetçilik akımları sonucu ulus devletlerin ortaya

çıkması ve bu devletlerin küresel politik sistemin en önemli aktörü olmasından sonra ise göç hareketi sınır ötesi bir dolaşım şekline bürünerek başta siyasi olmak üzere ekonomik ve sosyal anlamlar kazanmıştır (Sallan Gül, 2002, s.80).

Çok sayıda kültür ve uygarlığı zenginleştirerek ve toplumların gelişimlerine katkıda bulunarak göç, insanlık için önemli bir unsur olmuştur. Küreselleşme süreci ile birlikte göç ile dünyanın farklı yerlerindeki topluluklar bütünleşerek birbirine bağımlı hale gelmiştir. İnsanlık tarihine bakıldığında hemen hemen her dönemde göç hareketine rastlamak olasıdır. Günümüze değin, insanlık tarihinde yer alan göç hareketlerinin nedenleri, insanların ihtiyaçlarını karşılamak için kaynak arayışı ya da hayat şartlarını değiştirmek olarak ifade edilebilir (GCIM, 2005, s.1).

Göç Kavramı

Literatüre bakıldığı zaman çok sayıda göç tanımı göze çarpmaktadır. Bu tanımların hepsinin ortak noktalarında ise insanların yer değiştirme eylemi bulunmaktadır. Göç, sosyal bilimlerdeki birçok disiplinde yer aldığı için her disiplindeki araştırmacı göç konusuna farklı açıdan yaklaşmış ve yeni tanımlar üretmiştir.

Türk Dil Kurumu (TDK), göçü "ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret" olarak tanımlamıştır. Uluslararası Göç Örgütü (2009, s.22) ise göçü "uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmek. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir" şeklinde ifade etmektedir.

Bir başka tanımda göç insanların birtakım sebeplerle vatandaşı oldukları ve yaşadıkları ülkelerden ayrılıp, ayrılma nedenlerinin daha iyi düzenleneceğini düşündükleri ülkelere yerleşmeleri süreci şeklinde tanımlanmıştır (Baştürk, 2014, s.345). Ören (2011, s.153), göçü insanların bir yerleşim biriminden başka bir yerleşim birimine geçici veya sürekli olarak hareket etmeleri süreci olarak ifade etmektedir.

Literatürdeki tanımlar farklı olsa da bütün tanımların içerisinde iki ortak unsur bulunmaktadır. Bu unsurlardan birincisi, yer değiştirme eylemidir. Yer değiştirme eylemi göç olgusunun temelinde bulunduğu için bu unsura bütün tanımlarda rastlanılmaktadır. İkinci unsur ise söz konusu yer değiştirme eyleminin kimler tarafından yapıldığıdır. Bu eylem bireysel veya toplu nüfus hareketi olarak belirtilmektedir (Özer, 2004, s.2011).

Yapılan çok sayıdaki tanımlardan ve ortak unsurlardan göçe ilişkin bir tanım geliştirecek olursak göç; belirli bir zaman diliminde veya süreklilik kazanmış bir biçimde, bir yerleşim biriminden diğerine doğru, bireysel ya da kitlesel bir hareket içeren ve genellikle bireysel açıdan daha iyi bir hayat standardına ulaşma amacıyla gerçekleşen nüfus hareketidir (Tümtaş ve Ergun, 2014, s.3).

Göçmen Kavramı Ve Göçmen Kavramının Mülteci/Sığınmacı Kavramından Farkları

Günümüzde göçmen, mülteci ve hatta sığınmacı kavramları sürekli birbirlerine karıştırılmaktadır. Göçmen kavramının literatürde tam bir tanımı bulunmamakla beraber göçmen teriminin "kişisel rahatlık" amacı ile ve hiçbir dış zorlama unsuru olmaksızın ilgili kişi veya kişilerin özgür iradeleri ile göç etmeye karar verdiği durumları kapsadığı kabul edilmektedir. Dolayısı ile bu kavram, göç eden kişi ve aile üyelerinin hem ekonomik ve sosyal durumlarını düzeltmek hem de kendileri veya ailelerinin gelecek beklentilerini arttırmak için başka bir ülkeye göç etmelerini ifade etmektedir (Uluslararası Göç Örgütü, 2009, s.22).

Mülteci ve sığınmacı ise ince bir detay ile birbirinden ayrılmaktadır. Mülteci "ırkı, dini, milliyeti belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeni ile takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için, vatan-daşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korktuğundan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönme-yen veya korkudan dolayı dönmek istemeyen yabancı" olarak tanımlanmaktadır. Ülkesini tanımda yer alan nedenler ile terk edip başka bir ülkeden korma talep eden bir kişi öne sürdüğü iddialar kontrol edilip doğrulanıncaya kadar sığınmacı, iddialar doğrulanınca ise mülteci statüsü kazanmaktadır (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği [BMMYK], 1998, s.68).

Göçmenler ve mülteciler arasında sebep, maksat ve olanak açısından bir takım farklar bulunmaktadır. Sebep açısından göçmenler ekonomik anlamda daha iyi bir yaşam için göç ederken; mülteciler bütün mal varlıklarını geride bırakarak yaşama hakkına gelebilecek bir zarar sonucu güvenli bir ülkeye iltica etmektedir. Duruma maksat açısından bakıldığında, göçmenler daha iyi hayat koşullarına sahip olmak için gönüllü olarak göç ederken mülteciler baskı ve korku gibi zorlayıcı nedenler sonucu zorunlu olarak ülkelerini terk etmektedirler. Son olarak olanak bakımından göçmenlerin göç etme olanak-

ları daha fazla iken mülteciler zorlayıcı şartlar sebebi ile ani ve hızlı yer değişikliği yapmak durumunda oldukları için zorlu koşullarda yolculuk yapmaktadırlar (Ziya, 2012, s.232-233).

Avrupa Birliği Ülkelerinde Yaşayan Türk Göçmenler

Türklerin Avrupa ile ilişkileri incelendiğinde bu ilişkilerin daha çok resmi organlar aracılığı ile yapıldığı söylenebilir. Osmanlı İmparatorluğu'nun duraklama ve gerileme dönemlerinde Avrupa'daki gelişmeleri takip etmek ve çökmek üzere olan imparatorluğun problemlerine çözümler aramak üzere gönderilenleri saymazsak Avrupa ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki ilişkilerin genel olarak resmi kanallar ile gerçekleştirildiği söylenebilir. Avrupalı ülkelerin Türkler ile birebir karşılaşması ve etkileşime girmesi büyük ölçüde Türklerin 2. Dünya Savaşı sonrası misafir işçi statüsünde Avrupa'ya gitmesi ile olmuştur (Manço, 2007).

2. Dünya Savaşı'nın ekonomik yıkımının ağır şekilde hissedildiği Batı Avrupa ülkelerinde 1950'li yıllardan itibaren metro ve yol inşası ile sanayi, madencilik gibi çeşitli sektörlerde yeniden yapılanma için çalışmalar başlatılmıştır. Fakat bu yapılanmanın gerçekleşmesi için yeterli işgücünün olmayışı Batı Avrupalı ülkeleri diğer ülkelerden işgücü ithal etmeye mecbur bırakmıştır (Kütük, 2015, s.611).

1955 yılından itibaren özellikle Federal Almanya'ya gelişmekte olan ülkelere emek göçü başlamıştır. 1960 yıllarda Avrupa ülkeleri ve Almanya'da ortaya çıkan dar boğazın aşılabilmesi için ilk etapta İspanya, Portekiz, İtalya ve Yunanistan'dan daha sonraları ise Türkiye, Fas, Cezayir, Tunus gibi Akdeniz ülkelerinden işçi ithali başlamıştır (Murat, 2000, s.101).

Türkiye, emek talebinin en yoğun olduğu dönemde işçi gönderimi konusunda 1961 yılında Almanya ile 1964 yılında Avusturya, Hollanda ve Belçika ile; 1965 yılında Fransa ile ve 1967 İsveç ile ikili anlaşmalar imzalamıştır. Söz konusu ülkeler ile yapılan anlaşmalar halen yürürlüktedir. Fakat Belçika 1974 yılında, İsveç 1983 yılında anlaşmaları tek taraflı olarak feshetmişlerdir. Diğer ülkelere ise 1973-1974 yılında Avrupa ülkelerinin misafir işçi alımlarını durduklarından buyana işgücü gönderilmemektedir (Aydın, 2014, s.46,76).

Türkiye'den ilk işçi göçü 1957 yılında Almanya'ya gönderilen 12 kişilik kafiledir. Bu kafiye staj amacı ile Almanya'nın yolunu tutmuştur. Söz konusu kafilenin gitmesi Kiel Üniversitesi'ne bağlı Dünya Ekonomisi Enstitüsü'nün

1956 yılında Dış İşleri Bakanlığı'na sunduğu bir öneri ile gerçekleşmiştir. Öneride stajın Türk ekonomisi ve dış ticaret bağlamında faydalı olacağı belirtilerek Türkiye'den belirli sayıdaki esnaf ve sanatkârın Almanya'ya davet edilmesi yer almaktadır. Öneriye ilgi gösteren Türkiye'deki Sanat Okulları Mezunları Derneği görüşmeler neticesinde 12 kişilik bir stajyer grubunun Kiel'e gitmesini kararlaştırmıştır. Stajyerler Alman Çalışma Bakanlığı tarafından çeşitli kurumlara yerleştirilmiştir. Grubun Almanya'da 6 haftalık dil eğitimi, barınma ve yemek masrafları Alman Dış İşleri Bakanlığı tarafından karşılanmış, bu deneyim sonrası Alman makamları 200 kişinin daha getirilmesine karar vermiştir. Kısa süre sonra Türkiye'den kabul edilecek işçilerin sayısının daha da arttırılması söz konusu olunca Alman Sanatkarlar Genel Birliği ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu irtibata geçerek konuya kurumsal bir boyut kazandırılmıştır. İki kurum çalışmalarına devam ederken Türkiye'de 27 Mayıs 1960 ihtilali olmuş ve konu 1961 yılında yapılan ikili anlaşma ile sonlandırılmıştır (Kütük, 2015, s. 612).

Ülkemizden giden işçileri ağırlıklı olarak kırsal kesimden gelen insanlar oluşturmaktadır. Bu durum vatandaşlarımızın uyum sorunları yaşamasına neden olmuştur. 1961-1973 yılları arası dönem yurtdışına göçün en yoğun olduğu dönemdir. Bu dönemde yaklaşık 780.000 vatandaşımız yurtdışına göç etmiştir. Göçün %82'si Batı Avrupa'ya gerçekleşmiş, bunların %84'ü Federal Almanya'ya göç etmiştir. Türkiye'den göç eden işçilerimizin %10'u Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden, %12,5'u Karadeniz Bölgesi'nden, %15'i Ege Bölgesi'nden, %23'ü İç Anadolu Bölgesi'nden ve %33'ü Marmara Bölgesi'ndendir. 1973-1974 yıllarından itibaren işçi alımları yavaşlamış, 1980 yılından sonra ise tamamen durmuştur (Yavuz, 2013, s.613).

Yurtdışına göç eden Türklerin yaşadıkları kentlere bakıldığında Almanya'da Türk nüfusun %50'sini barındıran Berlin en fazla Türk göçmenin bulunduğu kenttir. İsveç'te bulunan Türklerin %50'si Stockholm'de, İngiltere'deki Türklerin %64'ü Londra'da, Avusturya'daki Türklerin %35'i Viyana'da, Danimarka'daki Türklerin %50'si Kopenhag'da, Belçika'da bulunan Türklerin % 25'i Brüksel'de, İsviçre'deki Türklerin %21'i Zürih'te yaşamaktadır (Kaya, 2008, s.154).

Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden göç eden işgücünün vasıf ve eğitim durumları farklılık arz etmektedir. 1960lı yıllarda ilk defa göç eden ve Avrupalı ülkeler tarafından istihdam edilen Türk işçilerinin aynı dönemde ikili anlaşmalar ile ithal edilen diğer Akdeniz ülkeleri işçilerine göre daha vasıflı olduğu söylenebilir. Bu durumun sebebinin Avrupalı ülkelerin yoğun vasıflı işgücü

talebinde bulunduğu yıllarda Türk hükümetlerinin bu talebe tamamı ile uygun cevap vermesi olarak gösterilebilir. Örneğin 1965 yılında Batı Almanya'ya Akdeniz ülkelerinden gelen işçilerin %29,9'u vasıflı iken bu oran Türk işçilerde %34,8 olmuştur (Murat, 2000, s.115).

Avrupa'ya Türk işçi göçü ile ilgili diğer ayrıntı işçilerin Türkiye'deki memleketleridir. İsveç'e giden Türklerin büyük bir bölümü Konya'nın Kulu ilçesi nüfusuna kayıtlıdır. Belçika'ya giden Türklerin dörtte biri Afyon Emirdağlı, Hollanda'ya giden Türklerin büyük bir bölümü Karamanlı, Danimarka'ya giden Türklerin çoğunluğu ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi kökenliler oluşturmaktadır (Manço, 2007).

Tablo 1'de 1961-1976 yılları arasında ülkemizden yurtdışına gönderilen işçi sayıları yer almaktadır. Söz konusu dönemde en fazla işçi göçü 651.998 kişi ile Federal Almanya'ya olmuştur. F. Almanya'yı sırası ile 55.974 kişi ile Fransa, 37.858 kişi ile Avusturya, 24.992 kişi ile Hollanda takip etmektedir.

Tablo 1: 1961-1976 Yılları Arasında Yabancı Ülkelere Gönderilen Türk İşçi Sayısı

Ülkeler	Stok	%
F.Almanya	651.998	78,99
Fransa	55.974	6,78
Avusturya	37.858	4,59
Hollanda	24.992	3,03
Belçika	15.995	1,94
İsviçre	7.640	0,93
Danimarka	3.579	0,43
İngiltere	2.175	0,26
Diğer	25.172	3,05
Toplam	825.383	100,00

Kaynak: İçduygu ve Diğerleri, 2014: 188.

Günümüzde, yurtdışında yaşayan Türkler ile ilgili rakamlar net değildir. Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı verilerine göre 5,5 milyonu Batı Avrupa'da; geri kalanı ise Asya, Orta Doğu ve Avusturalya'da olmak üzere yurtdışında 6 milyonu aşkın Türk vatandaşı bulunmaktadır (T.C Dışişleri Bakanlığı, http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_.tr.mfa).

Tablo 2. Avrupa Birliği Ülkelerinde Yaşayan Türk Nüfus (31.12.2015)

Ülkeler	Sadece Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olanlar	Çifte Vatandaş Ve Yaşanılan Ülke Vatandaşı Olanlar	Toplam Türk Sayısı
Almanya	1.506.113	1.575.000	3.081.113
Fransa	248.640	400.842	649.482
Hollanda	75.400	321.155	396.555
Avusturya	116.026	163.364	279.390
Belçika	36.747	196.397	233.114
İngiltere	250.000	-	250.000
İsveç	11.663	52.022	63.685
Bulgaristan	67.064	-	67.064
Danimarka	29.876	31.758	61.634
İtalya	36.115	-	36.115
Romanya	29.657	-	29.657
Yunanistan	22.540	-	22.540
İspanya	7.500	-	7.500
Polonya	7.000	-	7.000
Toplam	2.444.341	2.740.538	5.184.879

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü Raporu, 2015, s.7.

Nitekim yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları ile ilgili istatistikleri tutan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün verileri de Dış İşleri Bakanlığı'nın verilerini desteklemektedir. Müdürlüğün açıkladığı 2015 yılı raporuna göre yurtdışında 6.240.358 Türk vatandaşı bulunmaktadır (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü Raporu, 2015, s.7).

Tablo 2 Avrupa Birliği ülkelerinde yaşayan Türk nüfusu göstermektedir. Tabloya göre Avrupa'da en fazla Türk'ün yaşadığı ülke 3.081.113 kişi ile Almanya'dır. Almanya'yı 649.482 kişi ile Fransa; 396.555 kişi ile Hollanda takip etmektedir. Tabloya Avrupa Birliği üyesi olmayan İsviçre, Norveç gibi ülkeler eklendiğinde toplam nüfus 5,5 milyona yaklaşmaktadır.

Avrupa Birliği Ülkelerinde Yaşayan Göçmen Türklerin Sorunları

Avrupa Birliği ülkelerine göç eden vatandaşlarımız gittikleri ilk günden itibaren çok sayıda sorun ile karşı karşıya kalmışlardır. Uyum sorunu ile başlayan bu süreç barınma, eğitim, yabancı dil gibi sıkıntılar ile devam etmiştir. Söz konusu sorunlara 2000li yıllardan itibaren yabancı düşmanlığı da eklenmiş ve günümüzde en önemli sorun haline almıştır. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından ulaşılabilen en güncel çalışma

2011 yılında yapılmış olup çalışmada Avrupa'da bulunan Türklere yaşadıkları sorunlarının ne olduğu sorulmuştur. Tablo 3'te sorunun cevapları yer almaktadır.

Tablo 3. Avrupa'da Yaşayan Türklerin "Yaşadığınız Ülkedeki Aşağıdaki Konular Sizin İçin Sorun mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Konular	Evet	Hayır
Yabancı Düşmanlığı	%54,1	%45,9
İşsizlik	%45,7	%54,3
Dil Sorunu	%32,7	%67,3
Fırsat Eşitliği	%26,9	%73,1
Çocukların Eğitimi	%12,6	%87,4
Kuşak Çatışması	%11,2	%88,8
Alkol/Uyuşturucu Kullanımı	%9,5	%90,5
Örgütlenme Eksikliği	%6,0	%94
Diğer	%7,3	%92,7

Kaynak: Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2011, s.46.

Yapılan çalışmada görüşülen kişilerin %54,1 yaşadığı ülkede karşılaştığı en önemli sorunu yabancı düşmanlığı olarak ifade etmiştir. Yabancı düşmanlığını %45,7 ile işsizlik sorunu, %32,7 dil sorunu, %26,9 ile fırsat eşitliği sorunu, %12,6 ile çocukların eğitimi sorunu takip etmektedir. Günümüzde yurtdışında yaşayan Türklerin sorunları bu şekildedir. Fakat Avrupa'ya işçi olarak giden ilk kuşak vatandaşlarımızın en önemli sorunları uyum, konut ve dil sorunları olmuştur.

Uyum ve Dil Sorunu

Bütün göçlerin sonucunda ortaya çıkan en önemli sorunların başında göç edilen yere uyum sağlama sorununun yer aldığı söylenebilir. Farklı kültürel yapıları ve sosyal ilişkileri olan insanların yeni bir sosyal yapı ve kültürel ortama uyum sağlamaları her zaman zor olmuştur. Uyum sorunu geniş kapsamlı bir konudur ve göç eden insanlar çok çeşitli alanlarda uyum sorunu yaşayabilmektedir. İş hayatı, resmi makamlar ile ilişkiler, dil ve din konuları, kültürel farklılıklar göç eden insanların sorun yaşadığı alanlar olarak ifade edilebilir.

1960'lı yıllarda Batı Avrupa ülkelerine göç eden Türklerin ilk karşılaştıkları sorun uyum sorunu olmuştur. Giden yurttaşlarımızın büyük çoğunluğu kırsal kesim kökenli oldukları için Avrupa ülkelerinin sosyal ve kültürel ortamlarına uyum sağlama konusunda problemler yaşamışlardır. Yabancı dil konusu uyum açısından problemlerin başında gelmektedir. Dil insanların anlaşmalarını sağlayan bir araçtır. Türkiye'den giden vatandaşlarımız, yabancı

dil bilmedikleri için gittikleri ülkelerde dertlerini anlatmakta, anlamakta ve diyalog kurmakta önemli sıkıntılar yaşamışlardır. İlk giden vatandaşlarımızın yabancı dil konusunda yaşadığı sıkıntıları gittikleri ülkelerde dünyaya gelen oradaki ortamda yetişen çocukları ve torunları yaşamamıştır. Fakat bu seferde yabancı dil eğitimi ile büyüyen çocuklar kendi dillerini öğrenememiş, bu durum neticesinde aileleri bağları kopmuş, kendi öz değerleri, gelenek-görenekleri ile araları telafi edilemez derecede açılmıştır. Söz konusu sorunun önüne geçilebilmesi ve Türk kültürünün yabancı topraklarda devam ettirilmesi için göçmen vatandaşlarımız kendi aralarında dini, sosyal ve kültürel alanda örgütlenme yoluna giderek dernekler kurmuşlardır (Murat, 2000, s.115-116).

Güven (1996, s.113), yurtdışından dönen göçmen Türkler ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Yaptığı çalışmada yurtdışına çalışmak amacı ile giden Türklerin yaklaşık üçte birinin (%31,6) göç ettikleri yabancı ülkenin dilini ya hiç öğrenemedikleri ya da konuşulanları az çok anlayacak kadar öğrendikleri sonucuna varmıştır. Az çok konuşabildiklerini belirtenlerin oranı ise %31,8'dir. Bu çalışmadan çıkarılacak sonuç, göçmen işçilerden yaklaşık üçte ikisinin gittikleri ülkelerin dilini toplumsal yaşama etkin biçimde katılımı sağlayacak düzeyde öğrenemedikleridir.

Barınma Sorunu

Avrupa'ya çalışmak için giden vatandaşlarımızın en önemli sorunlarından biri de barınma ve konut sorunudur. İlk olarak vatandaşlarımız yapılan ikili anlaşma neticesinde Federal Almanya'ya gitmişlerdir. 1970li yıllara kadar ailelerini getirmelerine izin verilmeyen Türk göçmenler Federal Alman Hükümeti tarafından oluşturulan Heim denilen iş yurtlarına yerleştirilmişlerdir. Göçmen işçilerin barınmaları için inşa edilen bu yerler yaşam koşulları açısından kötüdür ve Türkleri Alman toplumundan dışlanmışlık hissetmelerine neden olmuştur. Bu durum uyum açısından da kötü bir başlangıç yapılmasına neden olmuştur. 1970li yıllardan sonra aile birleşmelerine izin verilmesi ile daire kiralanmaya başlamış, fakat bu dairelerde iki veya üç aile birlikte kalmışlardır. 1980li yıllar itibari ile Avrupa ülkelerinde Türk göçmen daha yaşanabilir konutlarda ikamet etmeye başlamışlardır (Bedirhan, 2009, s.3).

Söz konusu dönemde Federal Almanya ve çok sayıdaki ülkede yurttaşlarımızın kalması için gerekli konut sayısı yetersizdir. Türklerin göç ettiği ülkeler arasında bir tek Belçika'da konut sıkıntısı yaşanmamıştır. Belçika'da

çalışan işçilerimiz genellikle maden sektöründe çalıştıkları için hükümet işçilerin ailelerinin gelmelerini teşvik etmektedir. İşçilerin madenlerdeki zor şartlara katlanabilmeleri ve uzun süre istihdam edilmelerinin ailelerinin desteği ile gerçekleşeceği düşünülmektedir (Murat, 2000, s.117).

Günümüzde ise hala buldukları ülkelerde tamamen kabul görmeseler bile vatandaşlarımızın durumu ilk gittikleri döneme nazaran oldukça iyidir. Daha iyi işlerde çalışmaları ve ekonomik açıdan daha rahat olmaları göçmen Türklerin muhit ve konut açısından daha fazla alternatifte sahip olmalarına olanak sağlamıştır. 2015 yılında yapılan bir çalışmaya göre Türklerin Avrupa ülkelerinde sahip oldukları konut sayısı 2.000.000'a yaklaşmıştır. Göçmen Türklerin Almanya'da 1.800.000, Belçika ve Hollanda'da 150.000, Fransa'da 120.000, İsveç'te ise 10.000 civarında konut sahibi oldukları tahmin edilmektedir (Hürriyet, 2015, <http://www.hurriyet.com.tr/avrupa/turk-lerin-almanyada-aldigi-konut-sayisi-2-milyona-yaklasti-40023816>).

Eğitim Sorunu

Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk göçmenler için bir başka önemli sorun eğitimidir. Yurtdışına giden ilk kuşak göçmenler büyük ölçüde kısıl kesimden oluşmaktaydı. 1970li yıllardan itibaren aile birleşmeleri gerçekleşince Türk işçiler ailelerini de yanlarına almışlardır. Burada uyum sorununun yanında eğitim sorunu da ortaya çıkmıştır. Göç eden yurttaşlarımızın gittikleri ülkeler ile ülkemiz arasında kültürel anlaşmalar mevcut ise eğitim konusu bir noktaya kadar çözülebilmektedir. Ancak yine de yurtdışında okul programlarında verilen Türkçe eğitimi ve Türk kültürünün yeterli şekilde öğretilmediği bir gerçektir. Yurtdışına giden Türk göçmenlerin amaçları genellikle yüksek gelir ve tasarruf olduğu için eğitim ikinci planda kalmıştır. Yapılan araştırmalar, özellikle dil farklılıkları nedeni ile göçmen işçi çocuklarının gittikleri ülkelerin eğitim sistemleri ile bütünleşemediklerini gözler önüne sermektedir (Tezcan, 1994, s.64).

Göçmen Türklerin çocukları okula başlayıncaya kadar aileleri tarafından anadil eğitimi almaktadır. Fakat okula başladığı zaman yaşadığı ülke dilinde eğitim alması söz konusudur. Çocuklar ne Türkçede ne de buldukları ülkenin dilinde yeterli bir seviyeye ulaşamamakta, bu nedenle iki kültür arasında sıkışmakta ve okulda başarılı olamamaktadır. Bu çocukların Türkçeleri ailelerinden öğrendikleri ile sınırlı kalmakta; tam bir öğrenme durumu gerçek-

leşmemektedir. Kendi dilinde kavramsal bir altyapı oluşturamayan çocuk yaşadığı ülkenin dilini de öğrenmede çok büyük güçlükler çekmektedir (Aydoğdu ve Karasu, t.y., s.112).

Yurtdışında yaşayan Türk çocukları için belirli programlar çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilen öğretmenler vasıtası ile Türkçe ve Türk Kültürü dersleri verilmektedir. Bu programlar ile 8-16 yaş arası Türk öğrenciler bir arada eğitim görmektedir. Ancak bu programlara yeterli ilgi yoktur. Türk çocuklarının büyük bir çoğunluğu eğitim seviyeleri nedeni ile iyi okulları değil mesleki eğitim alabilecekleri okulları tercih etmektedir. Bu okulları bitirenler ise mesleki eğitim için staj yeri bulmakta sıkıntılar yaşamakta; bu nedenle mesleki uzmanlık belgesi alamamakta ve vasıfsız işgücü olarak ağır ve kalitesiz iş ortamlarında çalışmak zorunda kalmaktadır (Can ve Can, 2009, s.120).

Avrupa Birliği ülkelerinde yaşayan göçmen Türklerin çocuklarının eğitimleri ile ilgili en güncel veriler 2016 yılı verileridir. 31.12.2016 tarihi itibari ile Almanya'da 0-20 yaş aralığında toplam 127.795 Türk çocuğu bulunmaktadır. Bu çocukların 102.187'si eğitim hayatına devam etmektedir. Söz konusu çocukların 61'i anasınıfında, 431'i anaokulunda, 21.616'sı ilkokulda, 15.121'i ortaokulda, 17.188'i lisede, 397'si kolejde, geri kalanı da çeşitli kurumlarda eğitim hayatına devam etmektedir. Almanya'da yaşayan okul çağındaki Türk çocuklarının yaklaşık %80'i eğitim hayatlarına devam etmektedir. Fransa'da 24.325'i ilkokulda, 16.964'ü ortaokulda, 10.124'ü lisede ve 2.336'sı üniversitede olmak üzere toplam 53.749 Türk çocuğu ve genci eğitim hayatına devam etmektedir. Hollanda'da ise 0-20 yaş grubunda bulunan 115.384 Türk çocuğundan 42.061'i ilkokulda, 30.270'i ortaöğretimde, 20.574'ü mesleki ortaöğretimde, 12.122'si yüksekokulda, 4.185'i üniversite olmak üzere toplam 109.212 çocuk eğitim hayatına devam etmektedir. Çoğu Avrupa ülkesinde ise Türk çocuklarının eğitim durumları ile ilgili veriler bulunmamaktadır (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü Raporu, 2016).

İşsizlik Sorunu

Alınan ilk işçi göçlerinden bu yana Avrupa'da işsizliğin nedenini göçmenler olarak gören birtakım düşünceler ve görüşler mevcuttur. Ancak göçmenler gittikleri ülkelerde düşük ücretli ve kötü çalışma koşulları olan işlerde çalışmaktadır. Bu durum 1960'lı yıllarda Avrupa'ya giden Türk göçmenler içinde geçerlidir. Türk göçmenler gittikleri ülke vatandaşlarının yapmak istemediği

işlerde çalışmak zorunda kalmışlardır. Yani Türk göçmenler Avrupalı işçilere rakip olarak değil; onları ikame etmek adına yurtdışına çağırılmışlardır (Murat, 2000, s.119).

1970li yılların ortalarından itibaren Avrupa’da yaşanan petrol krizleri ve ekonomik sıkıntılar sonucu işsizlik oranları artmış, bu durumdan tüm göçmenler gibi Türk göçmenlerde nasibini almıştır. Bu nedenledir ki ülkemiz ile Avrupa ülkeleri arasında işçi göçü ile ilgili yapılan ikili anlaşmalar kullanılmamaya başlanmıştır; Avrupa ülkeleri göçmen işçi alımını durdurmuştur.

Mayıs 2018 itibari ile Avrupa Birliği’nde işsizlik oranı %7’dir. İşsizliğin en az olduğu ülkeler %2,3 ile Çek Cumhuriyeti, %3,4 ile Almanya, %3,7 ile Macaristan; en fazla olduğu ülkeler ise %20,1 ile Yunanistan, %15,8 ile İspanya, %10,7 ile İtalya’dır. Avrupa’da yaşanan yüksek işsizliğin nedeni Yunanistan ve İspanya’da devam eden krizlerdir (EUROSTAT, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics).

Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk vatandaşlarının işsizlik oranları ile ilgili en güncel veriler Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 2016 yılı raporunda yer alan verileridir. Tablo 4 bazı Avrupa Birliği ülkelerindeki Türklerin işsizlik oranlarını göstermektedir.

Tablo 4. Bazı Avrupa Ülkelerindeki Türklerin İşsizlik Oranları

Ülkeler	İşsiz Sayısı	İşsizlik Oranı
Almanya	130.505	%18,6
Fransa	61.000	%25,8
Avusturya	13.537	%19,9
Belçika	4.287	-
Hollanda	539	%6,0

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü Raporu, 2016.

İşsizlik sonucu zaten çok sayıda sıkıntı yaşayan ve dışlanmışlıkla mücadele eden Türk göçmenler psikolojik açıdan çöküş içine girmektedir. Türkiye’de işsiz kalan bireylere ailelerinden ve yakınlarından gelen yardım, yurtdışındaki vatandaşlarımıza yetişememektedir. İşsizlik nedeni ile gelir elde edemeyen Türk göçmenler, kendileri ve ailelerine bakabilmek için çeşitli suçlara karışmakta, sonuçta yaşadığı sıkıntılardan kurtulama-maktadır.

Yabancı Düşmanlığı Sorunu

Avrupa'da son dönemde yükselen aşırı sağ partiler ve artan milliyetçilik akımları, yabancılara yönelik ayrımcı politikaların uygulanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda artan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı Avrupa'da bazı kesimler tarafından tartışılan konular arasına girmiştir. Yabancı düşmanlığı bir toplumda bulunan farklı ırk ve kültür sahip insanlardan korkma ve nefret etme olarak ifade edilmektedir (Yılmaz, 2008, s.57).

1960lı yıllarda Avrupa'ya giden Türk işçileri çok çeşitli sıkıntılar ile karşılaşmışlardır. Ancak 1980'li yıllar itibari ile en önemli sorun yabancı düşmanlığı halini almıştır. Göçmen Türklerin ilk etapta geçici olarak çalışmaya gitmeleri, daha sonraki dönemlerde ise buldukları ülkelere yerleşme eğilimine girmeleri ve kendilerini sosyal hayatın her evresinde hissettirmeye başlamaları yerli halkları rahatsız etmiştir. Çünkü yabancı ve Müslüman olmaları, potansiyel işgücü olmaları ve gelirleri arttıkça toplumda yer edinmeleri buldukları ülke halkının Türkleri kendilerine rakip olarak görmelerine; nefret beslemelerine neden olmuştur. 1990lı yıllardan itibaren bütün Avrupa'da yabancı düşmanlığı önemli boyutlar kazanmış, ırkçı örgütler çoğalmaya başlamış ve hemen hemen her ülkede ırkçı veya neo-faşist parti ulusal meclislere girmeye başlamıştır. Yabancı düşmanlığının özellikle Türk göçmenlere karşı daha şiddetli yapılması bu düşmanlığın aynı zamanda anti-islami bir karakter taşıdığını ortaya koymaktadır. Avrupalı ırkçı partiler Türkler başta olmak üzere yabancılara kendi kültürlerine bir tehdit oluşturduğu görüşünü yüksek sesle söylemeye başlaması, Avrupa'da bulunan yurttaşlarımızı huzursuz etmiştir. Bu dönemde başta Almanya ve Hollanda'da olmak üzere bazı Avrupa ülkelerinde Türklere ya Türkiye'ye geri dönmelerini, ya da kalıp asimile olmalarını öneren çağrılar yapılmıştır (Yılmaz, 2002, s.4-5).

1985 yılında Almanya'nın Hamburg kentinde bir Türk genci Dazlaklar olarak bilinen 40 kişilik bir grup tarafından sokakta dövülerek katledilmiştir. 1989 yılında Berlin'de yapılan eyalet seçimlerinde Türk düşmanlığı ile tanınan ırkçı "Republikaner" adlı parti %7,5 oy alarak temsil hakkı kazanmıştır. Her türlü Nazi ideolojisine ait kuruluş anayasada yasaklandığı için bu parti kapatılmıştır lakin halkın Türk karşıtı bir partiye bu kadar oy vermesi son derece anlamlıdır (Kütük, 2015, s.633). Söz konusu olaylar göçmen Türklerin Avrupa ülkelerinde yaşadığı sorunlardan sadece birkaçıdır. Bu tür sorunlar günümüzde de yaşanmaktadır. Hollanda'da aşırı sağcı Özgürlük Partisi'nin lideri, hükümetten Türkleri istenmeyen kişi ilan etmesini istemiştir ve her

fırsatta Türklerin Hollanda'dan gönderilmesini talep etmektedir (www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39176022).

Türklerin tarih boyunca önemli başarılar kazanması, yaklaşık 600 yıl büyük bir coğrafyada hüküm sürmesi, Avrupa'nın ortalarına kadar girmesi ve Müslüman olması Avrupalıların geçmişten gelen bir önyargılı tutum sergilemesine neden olmaktadır. Kendi tarihlerini haklı çıkarmak için Türklerin barbar olduğunu çocuklarına anlatan bir düşünce yapısının günümüzde Türkleri kabullenmesinin kolay olmayacağını anlamak zor olmamaktadır. Ayrıca çeşitli terör örgütlerinin Müslümanlığı kullanarak eylemler yapması, Avrupa'nın Müslüman Türkleri de terörist olarak algılamasına neden olmaktadır.

Avrupa'da yükselen ırkçılık ve Türk düşmanlığı, Türklere karşı girişilen çok sayıda olaya neden olmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu 2013 yılında Avrupa'da Türkiye Kökenlilere Yönelik İrkçi ve Yabancı Düşmanlığı İçerikli Eylemler ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Tablo 5 Söz konusu araştırma ile ilgili rakamları göstermektedir.

Tablo 5. 2013 Yılında Türklere Karşı Yapılan Eylemler

	Saldırı	Kundaklama	Tehdit	Diğer	Toplam
Almanya	9	11	7	1	38
Avusturya	2			1	3
Belçika				5	5
Bulgaristan	5	1		3	9
Fransa	2			1	3
Hollanda	1	3		2	6
İngiltere	3				3
İsviçre	1				1
Rusya	1				1
Ukrayna				1	1
Toplam	24	15	7	24	70

Kaynak: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı, 2014, s.2.

2013 yılı içerisinde 10 Avrupa ülkesinde Türklere karşı gerçekleştirildiği tespit edilen ırkçı ve yabancı düşmanlığı motifli eylem sayısı 70'dir. Eylemlerin yarısından çoğu Almanya'da meydana gelmiştir. Saldırı olayları dayak, sözlü küfür ve hakaret, cami, dernek ve işyerlerini taşlama, Müslüman mezarlıklarını tahrip etme, işyeri ve evleri basarak Türkleri darp etme şeklinde meydana gelmiştir. Kundaklama olayları, patlayıcı madde yerleştirme, ev, cami ve işyerlerine yanıcı madde atma ve yangın çıkarma şeklinde meydana gelmiştir. Tehdit türü eylemler evlerin, derneklerin, camilerin ve işyerlerinin posta kutularına dini ve milli değerlere hakaret içeren mesajlar ve mektuplar

bırakma şeklinde meydana gelmiştir. Diğer olaylar ise mesken, işyeri ve camilere domuz başı atma, duvarlara gamalı haç, küfür ve hakaret içerikli yazı ve işaretler çizme şeklinde meydana gelmiştir. Şunu belirtmek gerekir ki bu rakamlar yargıya intikal eden olaylardan faydalanılarak oluşturulmuştur. Yargıya intikal etmeyen çok sayıda olay olduğu tahmin edilmektedir.

Sonuç

Türkler Avrupa ile ilk defa Federal Almanya ile yapılan anlaşma ile işçi olarak tanışmıştır. Bu anlaşmadan sonra çok sayıda ülke ile işgücü konusunda ikili anlaşmalar yapılmıştır. İlk günden bu yana artarak devam eden Avrupa'daki Türk varlığı günümüzde 5.5 milyona ulaşmıştır. Bu rakam göz ardı edilemeyecek bir rakamdır ve hem ülkemiz hem de vatandaşlarımızın yaşadığı ülkeler, politikalarını bu gerçeğe göre şekillendirmek zorundadır.

Avrupa ülkelerinde yaşayan yurttaşlarımız çok sayıda sorun ile karşı karşıyadır. Sorunların ilki yurttaşların gittikleri ülkelerde yaşadıkları uyum sorunudur. Şüphesiz ki hangi milletten olursa olsun başka bir ülkeye giden insanların o ülkenin kültürüne ve insanlarına uyum sağlaması bir hayli vakit almaktadır. Türklerin göç ettikleri ülkelere uyum sağlayamamasındaki en önemli etken dil problemidir. Avrupa ülkelerine giden ilk kuşak genellikle kırsal kesimden gelen işçilerden oluşmaktadır ve bu yurttaşlarımız yabancı dil konusunda ciddi sıkıntılar yaşamışlardır. İlk gidenlerin çocukları yani ikinci kuşak göçmenler gittikleri ülkede yetiştikleri için nispeten şanslıdırlar fakat bu durum bu çocukların kendi öz değerlerinden uzaklaşmalarına ve aileleri ile problem yaşamalarına neden olmuştur

Ülkemizden göç eden Türklerin diğer önemli sorunları eğitim ve barınmadır. Giden vatandaşlarımız, gelir elde etme ve tasarruf yapma için gittiklerinden eğitim ikinci planda kalmıştır. Bu durum vatandaşlarımızın çocuklarını da olumsuz etkilemiştir. Aile arasında Türkçe konuşan çocuk okula başladığında bulunduğu ülke dilinde eğitim almakta, Türkçesi yeterli olmadığı için o ülke dilini kafasına oturtmakta zorlanmakta ve başarısız olmaktadır. Bu nedenle genellikle üniversiteye gitmeyi değil, ara eleman olmayı istemekte ve liselerde seçimini buna göre yapmaktadır. İlk göç eden işçilerimiz, konut sıkıntısı yaşamışlardır. İlk gittiklerinde Heim denilen işçi yurtlarında kalan işçilerimiz, daha sonra ailelerini de getirmişlerdir. Bu durum, yeni konut kiralamayı zorunluluk haline getirmiştir. Konutların kiralarının pahalı olması ve

Türk işlere verilmek istenmemesi aynı evde 2 veya daha fazla ailenin kalmasına neden olmuştur.

İşsizlik ve yabancı düşmanlığı yurttaşlarımızın yaşadığı diğer sıkıntılardır. Avrupalı işçiler ülkede bulunan Türklerin ve diğer yabancıların Avrupalı işçileri ile rekabet ettikleri ve emek arzının arttığı için işsizlik olduğunu iddia etmektedirler. Fakat Türk işçiler, genellikle Avrupa'da yaşayan insanların yapmak istemedikleri pis ve kötü çalışma koşullarının olduğu işleri kabul ettikleri için bu durum söz konusu savı çürütmektedir. Son yıllarda Avrupa'da yabancı düşmanlığı son derece artmış ve ırkçı hareketler ulusal meclislerde temsil edilmeye başlanmıştır. Bu durum Avrupa'da en fazla bulunan gruplardan Türklere çeşitli saldırıların olmasına yol açmıştır. Avrupa'da yaşayan yurttaşlarımız saldırı, tehdit, kundaqlama gibi eylemlere maruz kalmakta, gün geçtikçe buldukları ülkelerde yaşama olanakları zorlaşmaktadır. Günümüzde yurtdışındaki yurttaşlarımızın yaşadığı en önemli sorun yabancı düşmanlığıdır. Korkarım bu durum düzelmeyecek hatta daha da kötüye gidecektir. Yabancı düşmanlığının önüne geçilmesi için Avrupa Birliği ve üye ülkeler önlemler almalı ve yurtdışında yaşayan Türklerin kendi vatandaşları ile eşit şartlarda yaşamalarını sağlamalıdır.

KAYNAKÇA

- Aydın, F. (2014). *Uluslararası işgücü anlaşmaları*. Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayınları, No:7.
- Aydoğdu, C. ve Karasu, G. (t.y.). Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk çocuklarının eğitim sorunları. *Anadolu Üniversitesi Yayın Araştırma Teşvik Projesi*, Eskişehir.
- Baştürk, Ş. (2014). Göçmenlere yönelik sosyal politikalar. (A. Tokol ve Y. Alper Ed.), *Sosyal politika*, 5. Baskı *İçinde* (345-373), Bursa: Dora Yayınları.
- Bedirhan, Y. (2009). Avrupa birliği ülkelerinde yaşayan Türk çocuklarının kültürel uyum sorunları ve çözüm önerileri. *Akademik Bakış Dergisi*, 16, 1-7.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciği (1998). *Sığınma ve mülteci konularındaki uluslararası belgeler ve hukuki metinler*. Ankara: Damla Matbaası.
- Can, N. ve Can, M. (2009). Yurtdışında bulunan Türk çocuklarının eğitimleriyle ilgili sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1, 112-130.
- EUROSTAT, 05.07.2018 tarihinde http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics adresinden erişildi.
- Global Commission On International Migration (GCIM) (2005). *Migration in an interconnected world: New Directions For Action*.

- Güven, S. (1996). *Uluslararası işçi göçünün sosyal politika sorunları*. Bursa: Ceylan Matbaası.
- Hürriyet Gazetesi (2015, 07 Aralık). Türklerin Almanya'da aldığı konut sayısı 2 milyona yaklaştı. *Hürriyet*, 10.07.2018 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/avrupa/turklerin-almanyada-aldigi-konut-sayisi-2-milyona-yaklasti-40023816>, adresinden erişildi.
- İçduygu, A. ve diğ. (2014). *Türkiye'nin uluslararası göç politikaları, 1923-2023*. MiReKoç Proje Raporları 2014/1.
- Kaya, İ. (2008). Avrupalı Türkler: Misafir işçilikten Avrupa vatandaşlığına. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19, 149-166.
- Kütük, B. Ş. (2015). Türkiye'den Batı Avrupa'ya işçi göçünün sosyolojik çalışmalara yansımaları. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 52, 609-654.
- Manço, A. (2007). "Turks in Europe: From A Garbled Image To The Complexity Of Migrant Social Reality, 25.11.2017 tarihinde www.cie.urgent.be/uman-co5.html adresinden erişilmiştir.
- Murat, S. (2000). *Bütünleşme sürecinde Türkiye ve Avrupa Birliği'nin karşılaştırmalı sosyal yapısı*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Ören, K. (2011). *Sosyal politika*. Ankara: Pelikan Yayınları.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, kentlileşme ve kentsel dönüşüm*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Sallan Gül, S. (2002). Dış göçler, yoksulluk ve Türkiye'de göçmenlere yönelik yardımlar. *İnsan Hakları Yıllığı*, Cilt 23-24, 79-93.
- T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (2011). *Avrupa'da Yaşayan Türkler yaz tatili döneminde gelen Türkler örneği saha araştırması*.
- TDK (t.y.),24.11.2017 http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.562b5d4dd8d1e2.15774866 adresinden erişildi.
- Tezcan, M. (1994). Ülkemizde Göç ve eğitim sorunları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(1), 61-67.
- Tümtaş, M. S. ve Ergun C. (2014). Göç ve yoksulluk kıskacında yıkılan bir kent: Van. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2), 1-23.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı (2014). *Avrupa'da Türkiye kökenlilere yönelik ırkçı ve yabancı düşmanlığı içerikli eylemler*.
- Uluslararası Göç Örgütü (2009). Göç terimleri sözlüğü, No: 18, www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39176022, Erişim Tarihi: 27.11.2017.
- Yavuz, S. (2013). Göç, entegrasyon ve din: Avrupa'da yaşayan Türkler bağlamında bir değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(26), 610-623.
- Yılmaz, C. (2002). *Batı Avrupa'daki Türk işçileri: Sorunlar ve karşılıklı beklentiler*. Türk Sosyal Bilimler Derneği 7. Sosyal Bilimler Kongresi.
- Yılmaz, F. (2008). *Avrupa'da ırkçılık ve yabancı düşmanlığı*. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu.
- Ziya, O. (2012). Mülteci-göçmen belirsizliğinde iklim mültecileri. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 99, 229-240.